

УДК 37.046.16+81'42

ТЕКСТОВІ КАТЕГОРІЇ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Тетяна Єщенко

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького,
кафедра українознавства,
вул. Шимзерів, буд. 3а, м. Львів, 79010, Україна,
тел.: +380 (32) 278-64-46,
kaf_ukrlang@meduniv.lviv.ua,
<https://orcid.org/0000-0002-3624-5072>*

У статті проаналізовано текст як дидактичний засіб формування українського професійного мовлення чужоземних студентів медичних ЗВО. Адже навчання української мови як іноземної у медичних університетах нині підпорядковане найголовнішому принципу - комунікативному. Цей підхід створює умови для свідомо-мовленнєвої діяльності чужоземних студентів закладу вищої освіти, чия мовленнєва практика ґрунтується не тільки на знаннях мовної системи, а й на діяльності фахового спілкування. Центральними для сучасних лінгводидактичних досліджень є поняття "текст", "дискурс", "мовна особистість студента". У статті трактується професійне мовлення ширше, ніж мова фаху, воно розглядається як вид діяльності людей окремої галузі знань, що знаходить вияв у користуванні мовою цієї галузі в усній і писемній формах. Його формування ґрунтується на вдосконаленні мовленнєвої діяльності, основу структури якої становить мовленнєва ситуація, а її кінцевим результатом є не тільки текст, а й професійний дискурс. У розвідці здійснено огляд функцій текстових категорій щодо розвитку мовної особистості чужоземного студента - майбутнього лікаря. Визначено вимоги до навчальних текстів, подано зразки комунікативних вправ і завдань.

Ключові слова: текст, професійна діяльність, мовна комунікація, професійний дискурс, дискурсивно-текстоцентричний підхід до навчання української мови як іноземної.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ufl.2019.14.2729>

Постановка проблеми. Навчання української мови як іноземної у медичних університетах нині підпорядковане найголовнішому принципу – *комунікативному*. В умовах стандартизованої мовної освіти в останнє десятиліття комунікативний підхід набув нового змісту. Він став головною метою навчального процесу – формування комунікативної компетенції, що базується на знаннях, уміннях пізнавального і творчого типу, соціальних навичках, світоглядних переконаннях. Останнє тісно пов'язане з практичною спрямованістю навчання мови, формуванням компетентної особистості, здатної вільно й легко висловлюватися з будь-яких професійних питань, виявляючи високий рівень мовної культури, дбаючи про якість свого фахового мовлення. Комунікативний підхід створює умови для свідомо-мовленнєвої діяльності чужоземних студентів ЗВО, чия мовленнєва практика ґрунтується не тільки на знаннях мовної системи, а й на діяльності спілкування. Мета стандартизованої мовної освіти спонукала науковців

до пошуків нових методик, що реалізувалися в лінгводидактиці і практичній діяльності викладачів-словесників українських вишів. У зв'язку з цим центральними для багатьох сучасних лінгводидактичних досліджень стали поняття “текст”, “дискурс”, “мовна особистість студента”. Ми трактуємо професійне мовлення ширше, ніж мова фаху, воно розглядається як вид діяльності людей окремої галузі знань, що знаходить вияв у користуванні мовою цієї галузі в усній і писемній формах. Його формування ґрунтується на вдосконаленні мовленнєвої діяльності, основу структури якої становить мовленнєва ситуація, а її кінцевим результатом є не тільки текст, а й професійний дискурс.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ретельне вивчення наукових джерел з окресленої проблеми засвідчило: одним із перших науковців, хто систематизував і найповніше описав у мовознавстві текстові категорії такі, як: “інформативність”, “членованість”, “когезія” (внутрішньотекстові зв'язки), “автосемантичність відрізків тексту”, “континуум”, “простір” і “час”), “ретроспекція” і “проспекція”, “модальність”, “інтеграція”, “завершеність”, був І. Р. Гальперин [3]. Проте вчений не вбачав необхідності виокремлювати текстову категорію антропоцентричності, інтертекстуальності тощо. Лише з часом у працях М. Брандес [1], Г. Ворожбитової [2], О. Селіванової [9] додалися категорії референційності, антропоцентричності, інтерактивності, інтерсеміотичності. Але і досі у науці відсутні розвідки, в яких би розглядалися текстові категорії в лінгводидактичному аспекті.

Мета статті – визначити наукові засади словесних цілих спрямування та їх текстових категорій як найефективніших засобів навчання української мови як іноземної на дискурсивно-текстоцентричних засадах, подати критерії відбору дидактичних вправ і завдань до них, які б відповідали сучасним підходам, сприяли формуванню мовної особистості чужоземного студента медичного ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Одним із важливих питань в дискурсивно-текстоцентричній методиці викладання української мови як іноземної є визначення категорій, які властиві будь-якому типу зв'язного мовлення незалежно від його кваліфікаційних ознак.

Категорія тексту – це кваліфікаційна (типологічна) ознака, яка притаманна усім текстам. Як слушно зазначають Г. Г. Поберезська і І. М. Волинець, категорії тексту “відображають його найбільш загальні та суттєві ознаки і становлять етапи у пізнанні його онтологічних, гносеологічних і структурних ознак” [7 : 136]. Це інваріантна ознака тексту, що відтворює найбільш істотні його особливості. Текст варто розглядати як сукупність певним чином співвідносних категорій. При цьому важливо враховувати:

1) текст ніколи не моделюється однією текстовою категорією, а лише їх сукупністю;

2) будь-яка текстова категорія виокремлюється на функціонально-семантичному підґрунті, репрезентуючи “універсальний сенс тексту” (за І. Чернухіною).

Кожній категорії відповідає певний ідеальний зміст і певна лінгвістична маніфестація, яка не пов'язана з рівнями мовної системи. Існує два підходи до розгляду категорій тексту: перший ґрунтується на кваліфікації категорій тексту як бази для його створення, другий – виявляє текстові категорії у вже створених текстах.

Проблема категорій тексту нині в науці є дискусійною, а питання про кількість, типологію та ієрархію текстових категорій, установлення чітких критеріїв можливих класифікацій, вивчення плану змісту і плану вираження та характеру формування, систематизації та визначення функцій мовних і немовних засобів, закріплених за вираженням категорій тексту, залишаються остаточно невирішеними. Це пов'язане, по-перше, з поєднанням категорій і підкатегорій: континуум і прогресія, стагнація, хронотоп і ретроспекція, проспекція, змішування їх ієрархії; по-друге, зі стилістичною і прагматичною диференціацією текстів (скажімо, категорії наукового тексту). Спостерігається тенденція до виокремлення функціонально-стилістичних категорій і отождолення їх з текстовими категоріями.

“Часто особливості тексту постають не як суттєва ознака, а як явище, яке вчені зводять до певної категорії. Наприклад, І. Р. Гальперін розглядає інтеграцію та цілісність як окремі категорії, проте зауважує: інтеграція – це спосіб, цілісність – це результат” (цит. за: [7 : 137]).

Перелік категорій тексту в дослідників різний. В. В. Одинцов у структурі тексту виокремлює дві категорії: *змісту і форми* [6 : 139]. До категорій змісту вчений відносить власне зміст (предмет мовлення), тему, ідею твору; до категорій форми – композицію, мову, прийоми зображення, тоді як сюжет, на думку автора, покликаний поєднувати категорії змісту і категорії форми. На *змістові і структурні* типи пропонують поділяти текстові категорії мовознавці І. Р. Гальперін та З. Я. Тураєва, проте чітко не розмежовуючи останні, оскільки окремі категорії є водночас і змістовими, і структурними (пор.: *континуум, підтекстова інформація* тощо). У науці висувалися ідеї щодо виокремлення і таких текстових категорій, як: *текстуальність* (В. Дресслер), *тема* (Е. Агрикола).

Одним із перших науковців, хто систематизував і найповніше описав у мовознавстві такі текстові категорії: *інформативність, членованість, когезію (внутрішньотекстові зв'язки), автосемантичність відрізків тексту, континуум, простір і час, ретроспекцію і проспекцію, модальність, інтеграцію, завершеність*, був І. Р. Гальперін. З часом перелік текстових категорій збільшився, додалися категорії *референтності, антропоцентричності, інтерактивності, інтерсеміотичності*. Однак принципи їх виокремлення, кількість, назви цілої низки категорій є не однозначними.

У сучасній теорії тексту і досі не усталилася термінологія щодо назв категорій тексту, пор.: *інформативність* (І. Гальперін) – *завершеність* (З. Тураєва); *дискретність* (О. Селіванова) – *делімітативність* (С. Ільєнко) – *членованість* (В. В. Одинцов); *континуум* (Г. Г. Поберезька і І. М. Волинець) – *категорії простору і часу* (Н. Валгіна), *когезія* (І. Гальперін) – *зчеплення* (З. Тураєва), *проспекція* (І. Гальперін) – *прогресія* (З. Тураєва) і под. Це, у свою чергу, відбивається на викладанні української мови як іноземної. Окрім категорій, у тексті як структурованій одиниці, виокремлюють текстові парадигми:

- 1) жанрову (жанр визначає структурні особливості тексту);
- 2) функціонально-стильову (стиль об'єднує тексти за функціональним спрямуванням);

- 3) індивідуально-авторську (об'єднує усі тексти одного автора).

Оскільки більшість мовознавців убачають потребу у розмежуванні змістових і структурних текстових категорій (В. В. Одинцов, І. Р. Гальперін, З. Я. Тураєва), розглядаємо такі групи категорій тексту:

1) *структурні*, які віддзеркалюють ознаки текстової структури (*зв'язність, цілісність, інтеграція, прогресія, стагнація, дискретність або членованість*);

2) *змістові*, або *концептуальні*, які відображають особливості його змістового боку (*інформативність, антропоцентричність, референційність, інтертекстуальність, континуум*).

Варто зазначити, що цей поділ є умовним, оскільки такі категорії, як континуум, зв'язність є водночас і структурні, і змістовні.

Отже, існує чимало дефініцій, тлумачень основних категорій і диференційних ознак тексту, що не суперечать одна одній, бо розглядаються не в одній площині, а кожна є реальною в межах методології, на яку спирається, напряму, підходу, інтра- чи екстралінгвістичної сфери, позиції або погляду (автора, читача, соціуму дослідника).

Пропонуємо евристичні питання і завдання для самостійної роботи студентів, які сприяють формуванню комунікативних вмінь на заняттях з української мови як іноземної (рівні B2, C1, C2) у медичному ЗВО і стосуються текстових категорій:

1) Чи може науково-медичний текст бути модельований однією текстовою категорією?

2) Як співвідносяться поняття “цілісність” і “завершеність” науково-медичного тексту?

3) Наведіть приклади висловів, які вказують на формальне завершення тексту;

4) Поміркуйте, чи визначається цілісність науково-медичного тексту автором?

5) Чи можна кваліфікувати такі тексти, як “Зі святом!”, “Зачинено” як цілісні?

6) Чи є, на ваш погляд, незавершені науково-медичні тексти цілісними?

7) У чому, на ваш погляд, полягає прикладний аспект зв'язності (пор.: машинний переклад, реферування науково-медичного тексту)?

8) Чи є специфіка зв'язності у так званих гіпертекстах (енциклопедіях, мережі інтернет)? У чому вона виявляється?

9) Як співвідноситься поняття “зв'язність” і “цілісність” у науково-медичному тексті?

10) Наведіть приклад цілісного, але незв'язного тексту;

11) Вкажіть на граматичні вияви зв'язності у тексті;

12) Яка роль категорії дискретності у науково-медичному тексті?

13) Чи притаманна дискретність усним текстам? У чому полягає її специфіка?

14) Які ознаки притаманні складному синтаксичному цілому (ССЦ)?

15) Чи завжди збігається ССЦ з абзацом у науково-медичному тексті?

16) До якого рівня мовленнєвої організації тексту належить абзац?

17) Вкажіть на причини виокремлення абзаців у тексті? Які їх функції?

18) Як співвідносяться поняття “текст у тексті” і цитата?

19) Чи можна вважати плагіат прихованою цитатою?

20) Порівняйте, яку функцію виконують цитати у художньому й нехудожньому текстах?

21) Як ще називають цитатний текст? У чому його специфіка?

- 22) Наведіть приклади текстів, в яких автор і читач збігаються;
- 23) Вкажіть на способи мовного вираження прихованої інформації у тексті?
Наведіть приклади;
- 24) Чому заголовок ще називають “абрєвіатурою тексту”?

Категорія цілісності є однією з провідних ознак тексту. Її часто ототожнюють із *інтеграцією* (З. Тураєва), *завершеністю* (К. Кожевникова). “Цілісність тексту – це відповідність змісту тексту його формі в обсязі, визначеному автором тексту та його адресатом, технічним укладачем (проміжним споживачем) для виконання визначених ними комунікативних завдань” [7 : 143]. Це єдність тексту, його здатність існувати в комунікації як внутрішнє і зовнішнє організоване ціле. Отже, цілісність є сукупністю змістової (теми, ідеї, змісту), комунікативної (мети, намірів мовного спілкування) і структурно-граматичної єдностей.

Пропонуємо вправи, які сприяють формуванню комунікативних вмінь на заняттях з української мови як іноземної у медичному ЗВО і стосуються текстових категорій цілісності, зв’язності, дискретності:

1) Прочитайте текст. Які мовні засоби вказують на його цілісність. Чи можна скоротити обсяг словесного цілого без порушення загального смислу?

2) Прочитайте текст науково-медичної статті. Які фрази вказують на завершеність тексту?

3) Доповніть текст службового листа фразами, які вказують на завершення тексту;

4) Доберіть науково-медичний текст. Випишіть із нього до кожного із мовних засобів вираження текстової категорії зв’язності приклади з нього, що містили б: займенники, вказівні прислівники, що вказують на предмети, ознаки, обставини, названі в попередніх реченнях; лексичні повтори, синоніми й синонімічні вислови, різні сполучні засоби; однакові видові та часові форми дієслів-присудків; неповні, усічені речення, пропущені члени яких встановлюються з попередніх речень (такі речення поза текстом незрозумілі);

5) Поділіть запропонований науково-медичний текст на абзаци, скориставшись методичними порадами (Абзацне членування тексту необхідно здійснювати, якщо: речення містять у собі основні думки тексту; зазвичай вони починаються вставними словами: *загалом, в цілому, таким чином, отже*; зворотами мовлення, як-от: *підсумовуючи усе сказане, підкреслимо, що...* і под.; речення відбивають нову інформацію (мікротему) щодо попередніх синтаксичних одиниць, у них, як правило, є слова і вислови, яких не містив попередній абзац; речення починаються займенниками *він, вона, воно* і под.; речення містять повторювальну інформацію про одну і ту ж особу, і ці речення пов’язані між собою дистантним зв’язком; речення не можуть контактувати (розміщуватися на одному рядкові) з попередніми синтаксичними одиницями, оскільки неможливо репрезентувати інформацію без порушення логічності (унаслідок лінійної несумісності висловів), у цьому разі віддільну функцію виконую пунктуаційний знак – “три крапки”);

6) У науково-медичному тексті вкажіть на існуючі способи членування словесного цілого (абзацне членування, рубрикація (розділи, параграфи,

підрозділи), шрифтове виділення ключових слів, використання нумерації, дужок, великої літери).

Формуючи професійне мовлення чужоземних студентів – майбутніх лікарів варто враховувати, що чи не найсильнішою сегментованою частиною будь-якого тексту є заголовок, який є початковим репрезентантом комунікативної функції тексту і відіграє важливу роль у дискретності та інтегруванні тексту. Він не тотожний ні слову, ні словосполученню, ні реченню, а співвідноситься з усім текстом. У науковому та офіційно-діловому стилях мовлення найчастіше використовуються тематичні заголовки з підзаголовками. Тож пропонуємо студентам такі вправи і завдання:

- 1) До поданого науково-медичного тексту доберіть заголовок;
- 2) З довідки доберіть відповідний заголовок для кожного з пропонованих текстів;
- 3) Виправте заголовок для науково-медичного тексту. У чому полягає його невідповідність словесному цілому?

Категорія інформативності або змістовності існує у невід'ємному взаємозв'язку з іншими текстовими категоріями і розглядається у контексті інформації, яка закладена у змістовому його повідомленні. Поняття “інформація”, її різновиди та особливості передавання комунікантом і сприймання реципієнтом є предметом дослідження багатьох наук. Її визначають як *позначення змісту* (Н. Вінер), *сукупність різних видів повідомлень* (К. Шенон), асоціюють з *відомостями, даними, повідомленням*. Інформація – здобуті людським розумом і досвідом знання та повідомлення, що є основою, місткістю і наповненням низки вербальних текстів. У лінгвістичній теорії тексту інформація ототожнюється із *номінацією, смислом, змістом*. Не дивним є те, що саме інформативність тексту у мовній комунікації стала одним із основних мотивів розвитку прагматичної і когнітивної лінгвістики. Адже кожний текст – акумулятор інформації і канал її передачі. Інформативним є будь-який тип тексту. Одне й те ж можна сказати з надмірним використанням словесного матеріалу – експліцитно; або стисло, у логічному варіанті – імпліцитно. Це два способи підвищення інформативності тексту. Перший – збільшення лексичного матеріалу, уточнень, за допомогою яких краще описується предмет чи явище. Другий – скорочення лексичних елементів, яке не шкодить змістові сказаного. Тобто, змінюючи знаки, концепт лишається постійним, натомість ефективність варіюється. Мовно надмірні фрази, наявність здебільшого змістово-фактуальної та змістово-концептуальної інформації притаманні для наукового, офіційно-ділового медичного текстів. Тож пропонуємо чужоземним студентам такі вправи і завдання:

- 1) Доповніть службовий документ автобіографії фактуальною інформацією;
- 2) Виправте фактуальну інформацію у тексті службового оголошення;
- 3) Визначте у тексті резюме надлишкову інформацію і викресліть її;
- 4) Прочитайте науково-медичний текст, визначте тему словесного цілого.

Важливою є також категорія часу і простору у тексті. Специфікою континууму у нехудожніх текстах є те, що зокрема науковий простір і час постають як основні форми буття. Ретроспекція реалізується у різний спосіб, з-поміж яких

особливе місце посідає повтор. Значущість ретроспекції полягає в тому, що вона інтегрує часові зрізи у тексті. Це процес парадигматичного плану. Ретроспекція насичена такими компонентами, як тематичні слова, теперішнім історичним граматичним часом дієслів, прислівниками місця і часу (*тоді, там, колись* тощо). Як текст ретроспекція виражається у таких жанрах: *післямова, епілог*. Особливими формами проспекції є *передмова, вступ, епіграф, пролог*. Фактично кожен текст ґрунтується на ретроспекції, оскільки послідовне і поступове накопичення інформації неможливе без утримання в пам'яті раніше одержаної інформації. У руслі висловленого чужоземним студентам медичних ЗВО можна запропонувати наступні вправи і завдання:

1) У тексті науково-медичної статті підкресліть конструкції, які вказують на об'єктивно-авторську ретроспекцію і є результатом авторських покликань на попередні частини тексту (*раніше йшлося про те, що...; читач пам'ятає, що...; і знову постають картини минулого досвіду лікування хворіб*);

2) У тексті науково-технічної статті підкресліть конструкції, які вказують на проспекцію і є результатом авторських покликань на майбутні події (*як буде зазначено нижче; подальший виклад продемонструє; більш детально про це йтиметься у наступному розділі*);

3) Із запропонованого науково-медичного тексту випишіть усі мовні засоби реалізації категорії часу (слова, словосполучення, які безпосередньо передають семантичне значення часу: *час, рік, місяць, година, майбутнє, сьогодні, у цей час* і под., а також словосполучення, що позначають дати: *дев'ятого жовтня, одна тисяча восьмий рік*; граматичні форми минулого, теперішнього і майбутнього часу: *писав, говорив, вирішує, редагуватиме, здійснював видання, аналізує* і под.);

4) Із запропонованого науково-медичного тексту випишіть усі мовні засоби реалізації категорії простору (слова, семантичним змістом яких є просторові координати: *верх, низ, поверхня, центр, праворуч, ліворуч, місце* тощо; лексичні одиниці, що є назвами обмеженого простору: *дорога, майдан*; прийменники просторового значення: *під, над, біля, в, при, навколо*; топоніми: *Карпати, США, Івано-Франківськ, Львів*; назви просторових меж: *край, межа, горизонт, обрій*; дієслова з просторовою семантикою: *знаходиться, міститься, стояти, розміщуватися, розташовуватися, бути, перебувати*; слова, що позначають відстань: *довжина, далеко, поруч, близько*; слова-конкретизатори напрямку сприймання руху у просторі: *дивитися, виходити, заходити, повертатися*).

Вкрай значущою постає категорія інтертекстуальності, яка свідчить про наявність у певному тексті слідів інших текстів (цитат, епіграфів, крилатих висловів, алюзій, плагіату). Інтертекстуальність – ознака не тільки художніх, а й нехудожніх текстів, оскільки для будь-якого тексту вкрай важливою є словесна фактура мовлення. Чуже мовлення, відтворене у тексті, урізноманітнює словесну тканину, збагачує комунікативну палітру, дозволяє замінювати план викладу думок. Найчастіше цитування застосовується у власне наукових і науково-популярних медичних текстах, спираючись на іншу думку, зробивши покликання, з метою її підтвердження або скасування. Подібну функцію виконують референції (вказівка на інший текст). Іншими словами, у наукових текстах призначення прямої мови є змістовим, інформативним, не пов'язаним безпосередньо зі стилем, формою. Переказ або посилання коментарів на претекст, дописування чужого тексту, гра із

претекстами (*переказ, коментар, рецензія, реферат, автореферат, відгук, резюме, анотація, переклад, продовження тексту*) – різновиди реалізації категорії інтертекстуальності. Тож пропонуємо такі вправи і завдання:

- 1) Укладіть анотацію до запропонованої науково-медичної статті;
- 2) Зробіть переклад науково-медичного тексту з англійської мови українською;
- 3) Прочитайте текст рецензії. Підкресліть мовні конструкції, які постають маркерами категорії інтертекстуальності;
- 4) За поданим початком продовжіть запропонований текст;
- 5) Доберіть епіграф до запропонованого тексту;
- 6) У запропонованій науковій статті медичного профілю підкресліть цитати. Які існують прийоми уведення чужого мовлення у текст?
- 7) Прочитайте науково-медичний текст. Стисло перекажіть його;
- 8) Укладіть текст рецензії на науково-медичну статтю.

Висновки. Дискурсивно-текстоцентричний підхід до навчання української мови як іноземної спонукає студента медичного ЗВО до творчого вираження власної індивідуальності засобами української мови, що і є однією з головних ознак сформованості особистості чужомовного фахівця. Аналіз науково-методичної літератури та вишівська практика доводять, що система тематично об'єднаних текстів та комплексні різнорівневі завдання до них мають стати основою мовної підготовки іноземних студентів у медичних ЗВО.

Список використаної літератури

1. *Брандес М.* Стилистика текста: Теоретический курс [Текст] / М. Брандес. – М.: Прогресс-Традиция, 2004. – 416 с.
2. *Ворожбитова А. А.* Теория текста: антропоцентрическое направление : учебн. пос. [Текст] / А. А. Ворожбитова – Москва : ВШ, 2005. – 367 с.
3. *Гальперин И. Р.* Текст как объект лингвистического исследования. – Москва : Наука, 1981. – 135 с.
4. *Єщенко Т. А.* Лінгвістичний аналіз тексту : навч. пос. для студентів ВНЗ [Текст] / Т. А. Єщенко. – Київ : ВЦ “Академія”, 2009. – 264 с.
5. *Лещенко Г. П.* Наукові засади роботи з текстом на уроках української мови [Текст] / Г. П. Лещенко // Актуальні проблеми сучасної філології : збірник наукових праць. – Рівне: РДГУ, 2005. – С.180–183.
6. *Одинцов В. В.* Стилистика текста [Учеб. пос.] / В. В. Одинцов. – Москва : Наука, 1980. – 263 с.
7. *Поберезська Г. Г., Волинець І. М.* Лінгвістичні основи документознавства та інформаційної діяльності [Текст] : навч. пос. / Г. Г. Поберезська, І. М. Волинець – Київ : Знання, 2008. – 351 с.
8. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми [Текст] / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля. – К., 2008. – 712 с.

References

1. Brandes M. Stilistika teksta: Tyeoryetichyeskij kurs [Tekst] / M. Brandes. – Moskva : Progyress-Traditsyya, 2004. – 416 c.
2. Vorozhbitova A. A. Tyeoriya teksta: antropotsentricheskoye napravlyeniye: uchebn. pos. [Tyeokst] / A. A. Vorozhbitova – Moskva : VSCH, 2005. – 367 c.
3. Galpyerin I. R. Tyeokst kak object lingvisticheskogo isslyedovaniya. – Moskva : Nauka, 1981. – 135 c.
4. Yeshchenko T. A. Lingvistychnyj analiz tekstu : navch. pos. dlya studentiv VNZ [Tyeokst] / T. A. Yeshchenko. – Kyiv : VTS “Akademiya”, 2009. – 264 c.
5. Leshchenko G. P. Naukovi zasady roboty z tekstom na urokah ukrayinskoyi movy [Tekst] / G. P. Lyeshchenko // Aktualni problem suchasnoyi filologiyi : zbirnyk naukovykh prats. – Rivne: RDGU, 2005. – С.180–183.
6. Odintsov V. V. Stilistika teksta : [ucheb. pos.] / V. V. Odintsov. – Moskva : Nauka, 1980. – 263 c.
8. Poberezska G. G., Volynets I. M. Lingvistychni osnovy dokumentoznavstva ta informatsijnoyi diyalnosti [Tekst] : navch. pos. / G. G. Poberezska, I. M. Volynets – Kyiv : Znannya, 2008. – 351 c.
9. Selivanova O. O. Suchasna lingvistyka: napryamy ta problemy [Tekst] / O. O. Selivanova. – Poltava: Dovkillya. – Kyiv, 2008. – 712 c.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2019
прийнята до друку 22.04.2019

TEXT CATEGORIES IN PRACTICE TO PROVIDE UKRAINIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE

Tetyana Yeshchenko

*Danylo Halytsky Lviv National Medical University,
Department of Ukrainian Studies,
Shimzeriv street, 3a, Lviv, 79010, Ukraine,
phone: +380 (32) 278-64-46,
kaf_ukrlang@meduniv.lviv.ua
<https://orcid.org/0000-0002-3624-5072>*

The article analyzes the text as a didactic tool for the formation of Ukrainian professional speech of foreign students of medical illicit medicine. A review of the functions of text categories on the development of the linguistic identity of a foreign student – the future doctor. Requirements for educational texts are defined, examples of communicative exercises and tasks are given. After all, teaching Ukrainian as a foreign language in medical universities is now governed by the most important principle - the communicative one. This approach creates the conditions for the conscious-speaking activity of foreign students of higher education institutions, whose speech practice is based not only on the knowledge of the language system, but also on the activity of professional communication.

Central to modern linguo-didactic research are the concepts of "text", "discourse", "linguistic personality of the student". The article interprets professional language more broadly than the language of the profession, it is considered as a type of activity of people of a particular branch of knowledge, which finds expression in the use of the language in this field in oral and written forms. Its formation is based on the improvement of speech activity, the structure of which is the speech situation, and its end result is not only text but also professional discourse. A review of the functions of text categories on the development of the linguistic identity of a foreign student - the future doctor. Requirements for educational texts are defined, examples of communicative exercises and tasks are given.

Key words: text, professional activity, linguistic communication, professional discourse, discourse-text-centric approach to teaching Ukrainian as a foreign language.